Handeczeem

Dermatologie

Ikazia ziekenhuis

Wat is handeczeem?

Handen worden meer dan elk ander lichaamsdeel blootgesteld aan kou, water, zeep en chemicaliën. Eczeem aan de handen en tussen de vingers is dan ook een vaak voorkomend probleem. Het is te herkennen aan roodheid, schilfers, blaasjes, kloofjes en soms ook jeuk. De plekken zitten aan de binnenkant of buitenkant van de handen, en soms ook tussen de vingers.

Waar komt handeczeem vandaan?

Voor eczeem op de handen is eigenlijk niet één oorzaak – er zijn er verschillende. En om het helemaal ingewikkeld te maken, kan er ook sprake zijn van meerdere oorzaken tegelijkertijd. Hieronder leest u vier veelvoorkomende oorzaken van eczeem op de handen.

- Langdurige irritatie
  De meest voorkomende oorzaak van handeczeem is irritatie van de huid. Water, zeep, chemicaliën, kou en warmte. Ze kunnen de huid behoorlijk irriteren en de huidbarrière aantasten, met eczeem als gevolg.

- Allergie voor een bepaalde stof
  Wanneer uw handen in contact komen met een stof waarvoor u allergisch bent, kan er eczeem ontstaan. Denk bijvoorbeeld aan een allergie voor rubber in een handschoen, nikkel in een ring, of geurstof in een handcrème.

- Erfelijke aanleg voor eczeem
  Handeczeem kan ook ontstaan bij mensen die aanleg hebben voor eczeem. Genetisch bepaald dus. Op jonge leeftijd gaat dit vaak gepaard met constitutioneel eczeem. Hier groeien de meeste kinderen overheen, maar helaas is er een grotere kans op het ontwikkelen van handeczeem op latere leeftijd.

- Sappen van groenten (onder andere ui, prei, witlof, andijvie en aardappels), van fruit (vooral sinaasappel, grapefruit, verse ananas en kiwi) en van vlees, vis en schaaldieren.

Een andere belangrijke oorzaak is dat men allergisch is geworden voor stoffen waarmee men in contact komt (allergisch contacteczeem). Contactallergenen zijn stoffen die allergie veroorzaken door direct contact met de huid. Dit noemt men allergisch contacteczeem.

Vaak gaat het om beroepsstoffen zoals chromaat in cement, epoxyhars in tweecomponentenlijm, natuurlijke stoffen in snijbloemen (chrysant en alstroemeria), haarverf en permanentvloeistof (kapper), rubber (gezondheidszorg), enzovoort. In het dagelijks leven kunnen mensen echter ook met contactallergenen in aanraking komen waarvoor ze een allergie kunnen ontwikkelen. Zoals nikkel (bijvoorbeeld in oorbellen), parfumstoffen of conserveermiddelen die in aanraking komen met de huid, bijvoorbeeld in huishoudproducten (zie hiervoor ook de folder 'contacteczeem').

Wat zijn de verschijnselen?

Handeczeem kan acuut optreden of chronisch aanwezig zijn.
Acuut eczeem kenmerkt zich door roodheid, zwelling, bultjes, blaasjes en soms natte afscheiding. De blaasjes drogen uiteindelijk in tot schilfers en korstjes; de huid vervelt en de roodheid neemt af. Bij een chronisch eczeem is de roodheid niet ernstig, staat de schilfering op de voorgrond en is de huid wat verdikt. De huidlijnen worden grover dan normaal. In de stugge en/of droge huid kunnen kloven ontstaan, wat aanleiding geeft tot pijnklachten. Aangezien handeczeem gewoonlijk jeukt, zijn er zowel in de acute– als in de chronische fase vaak sporen van wrijven en krabben.
Een ander kenmerk van handeczeem is verder dat vele van de hierbovengenoemde verschijnselen naast en na elkaar kunnen optreden.

Bij wie komen de verschillende vormen van handeczeem voor?

Handeczeem komt vooral voor bij mensen die door hun beroep blootgesteld worden aan irriterende stoffen en/of stoffen die allergie veroorzaken (“allergenen”). Het gaat hierbij vooral om de “natte beroepen”. Zie verder hierboven. Verzorgen en verschonen van zuigelingen en peuters kan gemakkelijk handeczeem bij de ouders/verzorgers veroorzaken door regelmatig contact met water en zeep.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

Handeczeem zal door de dermatoloog gemakkelijk herkend worden aan de typische, uiterlijke kenmerken. Er zal uitgebreid gevraagd worden naar huidbelastende factoren in het beroep, in het huishoudelijk werk en in eventuele hobbies (“Waarmee komt u allemaal in contact ?”). Soms is overleg met de bedrijfsarts noodzakelijk. Ook is het van belang te weten of men zelf of anderen in de familie eczeem in de elleboog– en knieholtes (atopisch eczeem) heeft of in het verleden heeft gehad. Vooral als het handeczeem samenhangt met het beroep zal men onderzoek (zgn “plakproeven”) doen naar een eventuele contactallergie.m De te testen stoffen worden met pleisters op de rug geplakt en twee dagen later weer verwijderd. Op die dag en één of twee dagen daarna wordt de test afgelezen. Als het opgebrachte materiaal ter plaatse een eczeemreactie veroorzaakt, bent u overgevoelig voor de desbetreffende stof.

Wat is de behandeling?

De behandeling bestaat uit twee gedeeltes:

1. medicamenteuze behandeling.
   Meestal gaat het hierbij om zalven die corticosteroïden bevatten: bijnierschorshormonen die de ontsteking in de huid remmen (zie ook folder “Corticosteroïden voor de huid”). Soms zal gebruik gemaakt worden van teerzalven.
   Recent zijn enkele nieuwe lokaal werkende geneesmiddelen op de markt gekomen (tacrolimus en pimecrolimus) met een positieve werking op eczeem.

Over de effecten bij langdurig gebruik valt nog niets te zeggen.
Ook lokale behandeling met licht (UVB of PUVA) is mogelijk.
Bij zeer ernstig of hardnekkig handeczeem kan een korte kuur met corticosteroïden in tabletvorm (prednison, prednisolon of betamethason) uitkomst bieden. Wanneer het handeczeem uitgebreid bacterieel geïnfecteerd is (veel pus), is soms een antibioticumkuur gewenst.
Naast bovengenoemde behandelingen zal meestal ook een neutrale zalf ("emolliens") worden voorgeschreven om de huid vettig en soepel te houden. Het is van belang deze neutrale zalf regelmatig zowel op het werk als thuis op de handen te smeren, in ieder geval steeds na het handen wassen. Deze neutrale zalven mag men onbeperkt smeren.

2. het zoveel mogelijk vermijden van contact met zowel huidirriterende stoffen alsook de stoffen waarvoor men allergisch is.
Dit geldt niet alleen voor het werk maar evenzeer voor de privé–situatie. Indien contact met water, zeep en sap onvermijdelijk is, moet men zoveel mogelijk plastic (vinyl of PVC) handschoenen dragen. Het meest aantrekkelijk zijn vinyl handschoenen met een katoenen binnenbekleding om transpiratie tegen te gaan. Bij contact met chemicaliën hebben nitrile handschoenen de voorkeur aangezien deze handschoenen geen chemicaliën doorlaten. Wanneer het eczeem door het werk veroorzaakt wordt, dan zal er overleg plaats moeten vinden met bedrijfsarts en bedrijfsleiding om na te gaan hoe contact met irriterende of allergie–veroorzakende stoffen vermeden kan worden. Soms zal de werknemer in het bedrijf ander werk moeten gaan doen; een enkele keer is beroepsverandering (omscholing) de enige oplossing. Voor jonge mensen met handeczeem of atopisch eczeem in het verleden is het van groot belang een goede beroepskeuze te maken en bij voorkeur geen nat beroep te kiezen om zo handeczeem te voorkomen.

Wat kunt u zelf nog doen?

Het is zaak uw huid met "zachtheid te behandelen". Wassen met water en zeep is niet te vermijden, maar doe het met mate en gebruik zoveel mogelijk huidvriendelijke zeep. Gebruik geen zeep met een schuurmiddel erin. Probeer bij het wassen zo mogelijk alleen de binnenkant van de handen in te zepen. Spoel de handen goed af en dep ze droog, bij voorkeur met een droge schone handdoek. Maak bij het afwassen bij voorkeur gebruik van handschoenen of een afwasmachine. Ook wrijven en krabben kunnen het eczeem verergeren of opnieuw doen ontstaan. Vanwege de jeuk is het vermijden ervan bij handeczeem niet altijd even eenvoudig.
Probeer de nagels zo kort mogelijk te houden. Het is verstandig geen ringen te dragen. Hierdoor wordt irritatie vermeden van stoffen die zich onder de ring ophopen. Bij schraal weer (koud, droog en winderig) kan het eczeem verergeren. Gebruik dus tijdig warme handschoenen en neutrale zalf om de huid vet te houden. Daarnaast is het belangrijk de eczeemhuid zoveel mogelijk rust te geven. Ook al lijkt het dat de huid er normaal uitziet, in de meeste gevallen is de beschermende functie van de huid nog niet hersteld en duurt de genezing nog maanden. In die periode kan iedere willekeurige prikkel voldoende zijn om het eczeem opnieuw uit te lokken.

Wat zijn de vooruitzichten?

Handeczeem heeft de naam hardnekkig en langdurig, zo niet levenslang te zijn. Wanneer men evenwel in staat is contact met huidirriterende stoffen en eventuele allergenen consequent te vermijden, zal het eczeem dikwijls sterk afnemen of verdwijnen. Het zal duidelijk zijn dat dit een geweldige inspanning en gedragsverandering van de patiënt vraagt.
De kans dat het handeczeem terugkomt blijft altijd aanwezig. Zelfs een door de dermatoloog geadviseerde beroepsverandering geeft geen volledige garantie dat het handeczeem volledig en voor altijd zal verdwijnen.
Het dyshidrotisch eczeem ("blaasjeseczeem") verdwijnt soms als men in het leven in wat rustiger vaarwater is terechtgekomen. Bij ouders van jonge kinderen ziet men het eczeem ("irritatie–contacteczeem") afnemen met het ouder worden van de kinderen.

Deze folder is een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie Copyright 1998 Derde herziene druk 2004
Bij het samenstellen van deze informatie is grote zorgvuldigheid betracht. De Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie wijst desondanks iedere aansprakelijkheid af voor eventuele onjuistheden of andere tekortkomingen in de aangeboden informatie en voor de mogelijke gevolgen daarvan.

Let op: *In deze folder staat informatie die belangrijk is voor u. Heeft u moeite met de Nederlandse taal? Lees deze folder dan samen met iemand die de informatie voor u vertaalt of uitlegt.*

Please note: *This leaflet contains information that is important for you. If you have trouble understanding the Dutch language, you should read this leaflet together with someone who can explain the information or translate it for you.*

Dikkat: *Bu broşür sizin için önemli bilgiler içerir. Hollandaca okumakta zorlanıyor musunuz? O zaman broşürü bilgileri sizin için çeviren ya da açıklayan biriyle okuyun.*

Uwaga: *Ta ulotka zawiera ważne dla Ciebie informacje. Masz trudności ze zrozumieniem języka holenderskiego? Przeczytaj tę ulotkę razem z kimś, kto przetłumaczy jej treść lub będzie w stanie wyjaśnić zawarte w niej informacje.*

انتبه: هناك معلومات مهمة بالنسبة لك في هذا المنشور. هل تواجه صعوبة في اللغة الهولندية؟ اقرأ إذن هذا المنشور مع شخص آخر يترجم أو يشرح لك المعلومات.

Ikazia Ziekenhuis
Montessoriweg 1
3083 AN Rotterdam
www.ikazia.nl

Handeczeem
800354-NL / 2022-04